

De Doodendraad

De elektrische draadversperring aan de Oost- en Zeeuws-Vlaamse grens tijdens de Eerste Wereldoorlog

Handleiding bij de reizende tentoonstelling



Educatieve reizende tentoonstelling

De kernachtige tentoonstelling toont in een tiental thema's het hoe en waarom van de elektrische draadversperring die vanaf 1915 de grens tussen België en Nederland afsloot.

De thema's worden met goed gekozen foto's, die lokale situaties weergeven, geïllustreerd. Een laatste thema toont aan dat de grensversperring geen uniek geval is.

Bij de tentoonstelling hoort een publicatie met dezelfde titel. Auteur is em.prof.dr. Alex Vanneste, uitgegeven in de reeks Kleine Cultuurgidsen, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. De publicatie is te verkrijgen via de website www.oost-vlaanderen.be/erfgoed. Klik in kolom rechts op publicaties. Kostprijs: 6 euro.

Het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen stelt de tentoonstelling "De Doodendraad" ter beschikking van de openbare bibliotheken in de provincie. De tentoonstelling kan telkens voor drie weken ter beschikking gesteld worden.

Er zijn twee reeksen beschikbaar, die tegelijk kunnen circuleren eerst de grensstreek. Daarna komen ook andere bibliotheken in Oost-Vlaanderen of andere geïnteresseerde instellingen en organisaties buiten Oost-Vlaanderen in aanmerking als inrichtende partij

Toelichting bij de thema's

1. Internationale context

Wat was de aanleiding tot de Eerste Wereldoorlog? Wie vocht tegen wie? België bezet, Nederland neutraal.

2. Waarom de *Doodendraad*?

Waarom bleef er de hele oorlog lang zo'n drukte aan de Belgisch-Nederlandse grens: rekruteren van oorlogsvrijwilligers, verzamelen van informatie, vluchten uit bezet gebied, smokkelen.

3. Een *Doodendraad* aan de Belgisch-Nederlandse grens

De bezetter kon die grensactiviteiten niet dulden, maar had niet voldoende mankracht om de bijna 450 km lange grens af te sluiten.

4. Technische beschrijving van de draad

Hoe zag die *Doodendraad* eruit? Van waar werd de elektriciteit betrokken?

5. Doorgangspoorten in de versperring

Streng bewaakte doorgangspoorten op de toegangswegen naar Nederland.

6. Bewaking van de *Doodendraad*

Het hele traject van de versperring werd streng bewaakt. Op geregelde afstand waren er ook *Schalthaüser* opgetrokken. Ook vanuit de hoogte (vanop uitkijktorens of vanuit luchtballons) werd de grens bewaakt.

7. Gevolgen voor de grensbewoners

Wat waren de gevolgen voor de bewoners van de grensstreek, voor de arbeiders die in Nederland werkten, voor de landbouwers? Hoe zat het met de smokkel?

8. Toch door de versperring

Hoe slaagde men er om illegaal de *Doodendraad* te passeren? Vielen er veel slachtoffers?

9. Lokale toestanden

Enkele foto's tonen de lokale situatie langsheen de grens specifiek voor Oost-Vlaanderen.

Deze banner kan aangepast worden met foto's uit de respectieve provincies (bv. West-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg).

10. Muren vroeger en nu

Deze grensversperring uit de Eerste Wereldoorlog is jammer genoeg geen uniek geval. In uiteenlopende tijd en ruimte kwamen en komen nog grensversperringen voor.

De thema's 1 tot en met 9 horen samen en worden het beste in die volgorde ook getoond.

Thema 9 focust in een aantal sprekende foto's op de typische situatie in de eigen provincie. De banner kan aangepast worden naargelang de specifieke situatie in een andere provincie.

Thema 10 kan zowel een startthema als een slotthema zijn.

De bibliotheken kunnen zelf een aangepast educatief programma rond de thema's van deze tentoonstelling uitbouwen.

Technische gegevens

De tentoonstelling bestaat uit tien roll-ups, displays met banner en oprolsysteem.

De banner (zichtbaar deel) heeft een breedte van 85 cm en is maximaal 215 cm hoog.

Elke banner wordt geleverd opgerold in een draagtas. Gewicht: ongeveer 5 kg per banner.



Hoe zet je de tentoonstelling op:



Voorwaarden

1. De tentoonstelling, bestaande uit 10 roll-ups zoals beschreven in dit vademecum, wordt gratis uitgeleend. De bibliotheken zorgen zelf voor het transport. De banners kunnen met een gewone personenwagen vervoerd worden.
 2. De tentoonstelling reist van bibliotheek naar bibliotheek. Wanneer periodes niet aansluiten zal de tentoonstelling terug gebracht worden en kunnen afgehaald worden bij de medewerkers van de Centrale Bibliotheek van de Provincie Oost-Vlaanderen, PAC-Het Zuid, W. Wilsonplein 2, Gent (2de verdieping).
 2. Alle vormen van beschadiging en verlies van de materialen zullen vergoed moeten worden. De inrichtende partij dient de materialen die hij wenst te ontlenen zelf te verzekeren. Waarde: 1.500 euro.
 3. De tentoonstelling kwam tot stand in een plattelandsontwikkelingsproject met diverse partners. Alle partners dienen vermeld te worden op alle drukwerk dat betrekking heeft op deze tentoonstelling. Logo's in het gewenste bestandstype kunnen verkregen worden bij martine.pieteraerens@oost-vlaanderen.be. Partners zijn: Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling, Vlaamse Overheid, Provincie Oost-Vlaanderen, Leadergebied Leie-Schelde, Comeet, Erfgoedcel Meetjesland.
- Dit LEADER-project kwam tot stand met de steun van

LEADER
LEADER
Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Provincie Oost-Vlaanderen
Voor ieder van ons
4. Het is niet toegelaten om zonder toestemming banners aan te passen of te retoucheren indien ze bij transport of opbouw/afbraak beschadigd werden.
 5. Paneel 9 kan gepersonaliseerd worden met illustratiemateriaal uit de eigen provincie. Andere provinciebesturen kunnen het originele InDesign format van dit paneel aangeleverd krijgen op eenvoudige vraag aan Martine Pieteraerens (martine.pieteraerens@oost-vlaanderen.be).
 6. Bibliotheken die belangstelling hebben om deze tentoonstelling gratis te ontlenen kunnen contact opnemen met Patrick Van Damme, beleidsmedewerker bibliotheken (09 267 72 59 – patrick.van.damme@oost-vlaanderen.be).